

кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії дозволяє викладачам від самого початку навчання у вищому навчальному закладі виховувати у студентів творче відношення до предмету, викликати у них інтерес, спостережливість, науковий підхід, уміння використовувати при вивченні анатомії людини знання із суміжних дисциплін (біології, гістології, хімії, фізики). Залучення студентів до навчально-дослідної роботи сприяє більш глибокому, систематичному вивченню анатомії людини, розвиває у них такі якості як відповідальність, спостережливість, здатність до самокритики та узагальнення, спонукає студентів до самостійного творчого мислення та наукового пошуку, розширює їх світогляд, що, загалом, підвищує ефективність їх підготовки як майбутніх фахівців.

Література

1. Волосовець О.П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі / О.П. Волосовець // Медична освіта. – 2005. – № 2. – С. 12-16.
2. Волошина Л.О. Студентський науковий гурток – як допоміжна форма теоретичного та практичного навчання за кредитно-модульною системою / Л.О. Волошина, О.Ю. Оліник, Л.Д. Кушнір та ін. // Актуальні питання вищої медичної та фармацевтичної освіти: досвід, проблеми, інновації та сучасні технології: матеріали навчально-методичної конференції. – Чернівці, 2012. – С. 24.
3. Гайдуков В.А. Науково-дослідна робота – одна з форм якісної підготовки медичних фахівців / В.А. Гайдуков, І.А. Плеш, Л.Д. Борейко // Актуальні питання вищої медичної та фармацевтичної освіти: досвід, проблеми, інновації та сучасні технології: матеріали навчально-методичної конференції. – Чернівці, 2012. – С. 26.
4. Геруш І. В. Роль науково-дослідницької роботи студентів медичних ВНЗ III–IV рівнів акредитації в їх становленні як майбутніх фахівців / І. В. Геруш, І. М. Яремій, О. Ю. Кушнір // Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України”, присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського. Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Тернопіль, 15–16 травня, 2014. – С. 186-188.
5. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення практичних занять в медичних вузах (методичний посібник) / В.Є. Мілерян. – К., 2004. – 80 с.
6. Москаленко В.Ф. Медична освіта в Україні та Болонський процес: реальність та шляхи приєднання до Європейського освітнього і наукового простору // Журнал Академії медичних наук України. – 2005. – № 1. – С. 36-45.

Жураківська О.Я.

Учебно-исследовательская работа студентов как средство повышения эффективности учебного процесса в высших медицинских заведениях Украины

Кафедра анатомии человека, оперативной хирургии и топографической анатомии, Ивано-Франковский национальный медицинский университет, г. Ивано-Франковск, Украина

e-mail: perpetaoia@mail.ru

Резюме. Переход к кредитно-модульной системе медицинского образования в Украине на сегодня предусматривает поиск оптимальных и прогрессивных методов обучения. На кафедре анатомии человека, оперативной хирургии и топографической анатомии Ивано-Франковского национального медицинского университета разрабатываются различные элементы оптимизации учебного процесса для студентов, одним из которых является учебно-исследовательский подход. Учебно-исследовательская работа студентов заключается в изготовлении анатомических препаратов, подготовке оригинальных схем, рисунков, таблиц, проведении анатомических модульных брейнингов. Студентам, получившим наиболее высокую оценку за изготовление препаратов и занявшим 1, 2 и 3 места на анатомических модульных брейн-рингах, олимпиадах по анатомии и студенческих научных конференциях, добавляются поощрительные баллы к общему количеству баллов, набранных по дисциплине.

Ключевые слова: учебно-исследовательская работа, высшие медицинские заведения, анатомия человека.

O. Ya. Zhurakivska

Educational and Research Work of Students as a Means of Increasing the Effectiveness of Learning Process in Higher Medical Institutions of Ukraine

Department of Human Anatomy, Operative Surgery and Topographic Anatomy, Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

e-mail: perpetaoia@mail.ru

Abstract. Nowadays, transition of Ukrainian medical education to credit-modular system involves the search for optimal and progressive teaching methods. At the Department of Human Anatomy, Operative Surgery and Topographic Anatomy of Ivano-Frankivsk National Medical University various elements of the learning process optimization for students are developed, one of which is teaching and research approach. Educational and research work of students includes making anatomical specimens, preparation of original schemes, figures, tables, holding anatomical modular brain-rings. Encouraging points are given in addition to discipline points to students who have received the highest marks for the production of drugs and took the 1st, 2nd and 3rd places in modular anatomical brain-rings, competitions in anatomy and students' conferences.

Keywords: educational and research work, higher medical institutions, human anatomy.

Надійшла 16.02.2015 року.

УДК 371.315 + 378.147

Кулаєць Н.М.

Навчальна історія хвороби як структурний елемент практичного заняття з внутрішньої медицини

Кафедра внутрішньої медицини №2 та медсестринства (зав. каф. – проф. Вакалюк І.П.)

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

Резюме. У статті представлено досвід організації викладання внутрішньої медицини студентам, написання навчальної історії хвороби на кафедрі внутрішньої медицини в умовах кредитно-модульної системи. Наведені основні положення й принципи навчання студентів, написання навчальної історії хвороби та форми їх контролю.

Ключові слова: навчальна історія хвороби, навчальний процес.

На сучасному етапі в умовах оновлення суспільства, бурхливих змін та створення Європейського простору вищої

освіти, одним із головних завдань медичного вузу є підготовка кваліфікованих медиків з високим рівнем фахових знань, умінь та навичок. Для проведення кваліфікованих досліджень потрібні фахівці з відповідною підготовкою, тому поліпшення підготовки до професійної діяльності передбачає навчання студентів у розвитку індивідуальних здібностей, вміння самостійного аналізу, відповідальності за прийняття рішення та уміння правильно організувати самостійну роботу.

Формування професійних якостей студента як

гармонійної особистості є невід'ємною складовою частиною вищої медичної освіти. Зростання вимог до якості підготовки майбутніх лікарів загальної практики на сьогоденнішому етапі згідно з вимогами світової вищої медичної освіти передбачає впровадження у навчальний процес різноманітних методів засвоєння матеріалу [1]. Необхідність озброєння майбутніх спеціалістів різноманітними комплексами професійних умінь для реалізації їх виробничої діяльності є одним із пріоритетних завдань вищої медичної підготовки [2, 3]. У контексті Болонського процесу спостерігається уніфікація навчального процесу при використанні різноманітних форм навчання, спрямованих на максимальну реалізацію активності, ініціативності та самостійності студентів [4]. Адже підготовка до реальної практичної діяльності – одне з найголовніших завдань вищого медичного навчального закладу. Медична діяльність відрізняється тим, що об'єктом дослідження є людина. Найчастіше медицина має справу з хворою людиною, стан якої дуже часто супроводжується певними скаргами, даними об'єктивних, лабораторних, інструментальних методів дослідження, диференціальною діагностикою відповідного захворювання, принципами діагностики та лікування. Тому підготовка майбутніх лікарів є досить серйозною та відповідальною справою, яка вимагає особливої роботи з кожним студентом, виховання у нього відповідних практичних навичок до такої діяльності [4].

Згідно з концепцією розвитку університету, однією з основних цілей навчання студентів на кафедрі внутрішньої медицини є здобуття ними наукових даних не тільки із наявних підручників, посібників й електронних носіїв інформації, але й у тісному поєднанні з оволодінням практичними навиками роботи лікаря. З метою удосконалення роботи студентів на кафедрі внутрішньої медицини, закріплення теоретичних знань та їх інтеграція в практичні навички досягається в систематичному безпосередньому спілкуванні з хворими. Свій результат щодо роботи з хворими під час вивчення внутрішньої медицини студент повинен продемонструвати у вигляді написання навчальної історії хвороби після здійснення курації вибраного викладачем відповідного хворого. Згідно з тематичним планом практичних занять для проведення курації хворих виділяється окреме заняття, яке оцінюється викладачем. При підборі хворих для курації викладач намагається охопити якомога більшу кількість різноманітної соматичної патології для того, щоб кожен студент працював індивідуально зі своїм пацієнтом, розвиваючи своє особисте клінічне мислення. Перевагу надається первинним хворим, які поступили на лікування у терапевтичне, гастроентерологічне, ревматологічне, кардіологічне відділення.

Увага студентів акцентується на правильне відображення найбільш важливих для подальшої практичної діяльності моментів. Звертається увага на скарги хворого на день курації студентом з урахуванням як основного захворювання, так і його ускладнень та супутньої патології. Висвітлюються основні моменти дослідження хворого, ретельно описуються клінічно значущі відхилення від норми. Описується провідна симптоматика, що дає можливість запідозрити у хворого відповідну патологію. Студент повинен провести обґрунтування кожного пункту попереднього діагнозу окремо на основі виявлених у пацієнта змін.

Особливо ретельно студент повинен викласти дані додаткових методів дослідження, які необхідно провести саме в даного конкретного хворого для встановлення діагнозу з обґрунтуванням доцільності методу обстеження. Також студент повинен провести диференційний діагноз з чотирма найбільш подібними за клінічними проявами та топічною локалізацією захворюваннями на свій вибір, що демонструє уміння логічно мислити. Велике значення має чітке формулювання клінічного діагнозу з обов'язковим розподілом на основне захворювання, ускладнення та супутні захворю-

вання.

Лікування слід призначати кожному конкретному хворому з урахуванням ускладнень та супутньої патології із заповненням листка лікарських призначень. Обов'язковим є обґрунтування кожного призначення та написання рецептури медикаментозних засобів, що використовуються у даного пацієнта. Також слід написати план щодо реабілітації хворого після перенесеного захворювання.

Кафедра внутрішньої медицини розробила методичний посібник для студентів, де представлена схема написання навчальної історії хвороби.

Після написання навчальної історії хвороби студентами та її перевірки викладачем проводиться практичне заняття щодо захисту навчальної історії хвороби, за яке теж передбачена окрема оцінка. На даному занятті студент має можливість виправити та обґрунтувати всі допущені при написанні навчальної історії хвороби помилки.

Такий підхід дозволяє сформувати основні практичні навички та вміння, необхідні майбутньому лікарю при наданні медичної допомоги хворому, та дозволяє оптимізувати робочий час викладача.

Забезпечення вивчення внутрішньої медицини студентами базується на широкому використанні не тільки новітніх технологій, але й щоденній праці над собою та освоєнням практичних навичок біля ліжка хворого. Наша мета як педагогів і наставників – не лише допомогти в опануванні студентом практичних навичок і вмінь обстеження та лікування хворого, але й навчити його спілкуватися з хворою людиною, намагатись виховати в ньому милосердя та співчуття.

Висновок

Організація викладання внутрішньої медицини студентам та написання навчальної історії хвороби на кафедрі внутрішньої медицини сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх лікарів, розвитку впевненості в собі, уміння швидко, правильно вирішувати тактику діагностики та лікування хворих. Написавши і захистивши навчальну історію хвороби, опрацювавши літературні дані по даній нозології, студент має можливість піднятися на якісно новий рівень клінічного мислення, здатного комплексно вирішувати профілактичні, діагностичні, лікувальні і реабілітаційні завдання лікарської практики та бути конкурентоспроможним на міжнародному ринку праці.

Література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія : навчальний посібник / О.І. Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Думанський Ю.В. Освоєння студентами практичних навичок при кредитно-модульній організації навчального процесу: проблеми та пошук їх вирішення / Ю.В. Думанський, О.М. Талалаєнко, М.Б. Первак // Медична освіта. – 2011. – №3. – С. 79-81.
3. Дистанційні технології навчання як одна з інноваційних технологій у навчальному процесі / В. Геруш, В.А. Гайдуков, Ю.С. Букатару, І.М. Маринчин // Медична освіта. – 2012. – № 3. – С. 35–37.
4. Шевців З.М. Розробка та впровадження соціально-педагогічних проєктів / З.М. Шевців. – Рівне : РДГУ, 2010. – 114 с.

Кулаєв Н.М.

Учебная история болезни как структурный элемент практического занятия по внутренней медицине

Кафедра внутренней медицины №2 и медсестринства (зав. каф. - проф. Вакалюк И.П.)

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, Украина

Резюме. В статье представлен опыт организации преподавания внутренней медицины студентам, написание учебной истории болезни на кафедре внутренней медицины в условиях кредитно-модульной системы. Приведены основные положения и принципы обучения студентов, написание учебной истории болезни и формы их контроля.

Ключевые слова: учебная история болезни, учебный процесс.

N.M. Kulayets

Case Study as a Structural Element of Practical Classes in Internal Medicine

Department of Internal Medicine №2 and Nursing (the Head of Department – Professor Vakalyuk I.P.), Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. This article presents the experience of organization of

Internal Medicine teaching to students, rules of writing a case study under the conditions of credit-modular system at the Internal Medicine Department. Fundamental issues and principles of teaching students, rules of writing a case study and forms of their control are described.

Keywords: case study, the educational process.

Надійшла 09.02.2015 року.

УДК 614.23:616-053.2:371.15.331

Мокия-Сербина С.А.

Лекция как форма обучения в профессиональном образовании врачей-педиатров

Кафедра педиатрии, семейной медицины и клинической лабораторной диагностики ФПО

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

mokiya@ukr.net

Резюме. В профессиональном образовании лекция занимает одно из главенствующих мест. Лекции являются основным источником новой информации, поэтому малый объем лекционного раздела на этапе последилового обучения врачей-педиатров создает определенные трудности при его изложении. **Целью** работы является повышение качества профессиональной подготовки врачей-педиатров путем совершенствования преподавания лекционного материала. **Результаты и обсуждение.** Увеличение объема излагаемого лекционного материала можно достичь путем проведения перед предаттестационной подготовкой циклов ТУ по наиболее актуальным вопросам педиатрии. При планировании лекций учитывать контингент слушателей, наличие новой медицинской информации и ее доступность для освоения. Проблемные лекции целесообразно применять при изложении достаточно освещенного в медицинской литературе материала. Напротив, при недостаточном количестве информационного материала необходимо отдавать предпочтение лекции-консультации, после предварительного определения исходного уровня знаний слушателей. Содержание лекции должно носить «компенсирующий» характер. Мультимедийная презентация лекций проводится при минимальном количестве слайдов с максимальной краткостью фраз и их информативностью. **Выводы.** Тщательная предварительная подготовка к лекции, использование различных ее типов, с включением элементов «импровизации» может существенно улучшить преподавание лекционного материала, следовательно, и качество последилового обучения педиатров, при несоответствии количества лекционных часов объему новой медицинской информации.

Ключевые слова: лекция, профессиональное образование.

Постановка проблемы и анализ последних исследований. Появление новых методов диагностики, профилактики и лечения, разработка новых лекарственных препаратов, расширение опыта использования уже известных фармакологических препаратов, выявление их побочных эффектов, обосновывает необходимость постоянного совершенствования профессиональных знаний. Соответствие содержания образовательных программ уровню развития здравоохранения должно быть обеспечено регулярным обновлением национальных руководств, унифицированных клинических протоколов (клинических рекомендаций).

Вполне обосновано предположить, что проблема профессиональной подготовки педиатров во многом могла бы быть решена путем внедрения современных клинических протоколов, поскольку клинический протокол обеспечивает надежность, эффективность и безопасность медицинских вмешательств и дает возможность работать в правовом поле медицинской науки. Более того он является одним из основных аспектов доказательной медицины [2]. Между тем,

некоторые клинические протоколы по ведущим разделам педиатрии не обновлялись на протяжении около 10 лет, а следовательно, говорить об их «актуальности» можно только условно.

В настоящее время наиболее приемлемой формой последилового обучения врачей-педиатров являются циклы тематического усовершенствования (ТУ) и предаттестационной подготовки с отрывом от врачебной деятельности. Поэтому особого внимания заслуживает обсуждения лекции как формы обучения в ВУЗах последилового образования врачей.

В последние годы отмечается некоторое пренебрежительное отношение к лекциям. Количество учебных лекционных часов сокращено, тематика части лекций перенесена на семинары и даже практические занятия [1].

Продолжительность циклов ТУ на кафедре 0,5 месяца (78 часов). Среднее количество лекционных часов от общего объема учебного времени составляет 18% (14 часов).

Объем лекционных часов на цикле предаттестационной подготовки определяется учебным планом и программой и составляет 8 (5%) часов.

Лекции являются основным источником новой информации. Но, учитывая ее бурный рост, количество лекционных часов на этапе последилового профессионального образования явно недостаточно для рассмотрения наиболее сложных разделов педиатрии, требующих глубокого осмысления, логических действий и выработки конкретных решений.

Целью работы – является повышение качества профессиональной подготовки врачей-педиатров путем совершенствования преподавания лекционного материала.

Результаты и обсуждение

Ежегодно на методических совещаниях сотрудников кафедры обсуждаются актуальные проблемы педиатрии, которые должны быть освещены в лекционном разделе циклов ТУ. При создании учебно-производственных планов предусматривается их проведение перед циклами предаттестационной подготовки. В учебном плане предаттестационных циклов, проводится коррекция учебных часов, что регламентировано программой обучения в пределах 20 % общего объема учебного времени для каждого вида обучения.

Для преподавателя, работающего в профессиональном образовании, очень важным является эффективность проведения лекции и восприятия ее содержания аудиторией.